

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

XVII. Deprauatos Malacensium mores corrigit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

etur. Remedium non magis salubre quàm
 opportunum fuit. Sacrae confessionis be-
 neficio non tantùm noxa depulsa, sed
 pristina illi mens reddita est. Quo-
 circa re omni familiae cum fide in pau-
 peres distributa, socium se, vti antè sta-
 tuerat, Xauerio constanter adiunxit, le-
 uitatis memoria roborante constantiam.
 Per eadem tempora aliis quoque sociis
 auctus est. Antonius Criminalis Parmen-
 sis, & Ioannes Beira Callaicus è Socie-
 tate I E S V, exiguum quidem sed oppor-
 tunum auxilium, è Lusitania missi in In-
 diam appulerant. Quorum aduentu per
 literas cognito (vt primi subsidio vene-
 rant) mire lætus Xauerius, eorundem o-
 perâ quamprimum vti in tanta Sacerdo-
 tum penuria decreuit. Ipse ne Indiæ fini-
 bus suis circumscriberetur labor, occa-
 sione nauigij data, vltiora Orientis pe-
 tere intendit.

CAPVT XVII.

*Deprauatos Malacensium mores cor-
 rigit.*

SOLVIT ex Meliapore S. Thomæ Ma-
 lacam versus, anno post Christum
 natum M. D. XLV. Causa eundi fuit,
 vt Lusitanis eius vrbis incolis excultis,
 I ad

ad Macazares Christianis præceptis instituendos Pergeret. Malaca regio peninsula est trans Indiam, flumenq, Gangem, à veteribus (vt quibusdam placet) aurea Chersonesus appellata. Quippe continenti non lato coniuncta Isthmo, & in altum proiecta, ad Insulam Somatram (Taprobanam olim dictam volunt) aurifodinis celeberrimam procurrit. In hac

Malaca. Chersoneso, è regione Somatræ Malaca vrbs est Lusitanorum, copiosa in primis ac nobilis, quæ Chersoneso nomen dedit, ab vrbe Goa leucas propè D C. Ea quidem sub æquinoctiali ferme linea sita est; cæterùm quotidianis ferè imbribus maximos æstus temperantibus, vere fruitur penè perpetuo. Fruges ac fructus bis in anno binis æstatibus percipit. Cæterùm amœna magis ac fertilis est quàm salubris: quia ex iisdem causis terræ fecunditas & cæli grauitas oritur. Accedit pestis grauior, vicinitas Saracenorum Ethnicarumq;. Neutra tamen res Franciscum à proposito deterruit; altera, vt vicinorum vitio periclitantibus subueniret, etiam accendit. Malacam vt appulit Præfecto vrbs adito, suum Macazaricæ expeditionis consilium exponit. Tum ille Xauerio narrat, eò nuper ab se missam cum Sacerdote spectata virtutis non contemna-

temnendam Lusitanorum manum, Christianis (si quis fortè inibi motus existeret) præsidio futurâ. Proinde monet, vt, si videatur, subsistat Malacæ, quoad nauis, quæ illos deuexerit, reuersa, quo in statu Matazaricæ res essent, renuntiet. Franciscus Præfecti consilium secutus, interim nullo spatio ad quietem sumpto, Lusitanorum saluti consulere cœpit. Erant tum Malacenses accolarum penitus infecti moribus, Ethnicis profecto Saracenisq; similiores quàm Christianis. Namque ob Sacerdotum inopiam magis quàm incuriâ, labente palatim disciplina, mores quoque magis magisque lapsi cœperant præcipites ire. Iamque illi salutis & honestatis immemores, quicquid liberet, aut expediret, ferme etiam licere credebant. tantam ad nequitiam contagio ualeat consuetudinis. Itaque Franciscus illorum animos adeò grauiter affectos intuens, vt iam nec vitia sentirent, nec eorum remedia ferre possent; perditas mentes mira adortur arte. Primò commiter, vti solitus erat, in illorum se familiaritatem dare, in peccatis conuere, medendi uoluntatem dissimulans. Inde usu & comitate illorum animis deuinctis, sensim ad inueterati morbi curationem sibi uiam facit, modò diuinis

*Ethnicorū
cōsuetudo
Christianis
perniciosa.*

*Mira ars
perditos
homines
concilian-
di.*

legibus propositis flagitia ipsorum ostendens, modò intentatis variis humanæ vitæ casibus Dei terrorem incutiens. Ad vltimum mentibus præparatis admouet manum: auaritiam refecat, libidinis illecebras remouet, recrudescencia conscientiæ vulnera diuinæ misericordiæ oleo delinit, sanatque. Laborem bene positum perceptus inde fructus ostendit. Satis constat, Francisci operâ malè partas pecunias à plerisque restitutas: permultis pellices complures admirabili ratione subtractas: nonnullis ægre eas dimittentibus, vt matrimonio secum iungerent, persuasum: plurimos sacra expiatis confessione, atque ad pium vitæ genus adductos. Nec priuatim magis sermonis facilitate profecit, quàm publicè grauitate orationis. Diebus Dominicis in maximæ vrbis templo conciones habebat ad populum, non minore fructu, quàm approbatione auditorum. Quos vt magis vrgeret, atque vt altiùs in eorum animos salutaris descenderet metus; quæ diuinitus imminebant ciuitati, ingenti animi ardore prædixit. Animaduersum est à multis, sæpe illum, cùm pro concione perditam ac profligatam Malacensium vitæ rationem incusaret vehementiùs, cælestem iram impendentem ciuibus, pœnas.

Vaticinationes.

pœnasque deprecari solitum eas ipsas, quas ab eisdem paulo post Deus expetiit. Quippe anno insequenti Malaca ab Iauis Saracenis graui obsidione afflictâ est, circumque agri depopulati. Et belli calamitatem fœda pestilentia excepit, quæ vniuersam peruagata urbem, miras ciuium aduenarumque edidit strages. Ita vrbs assiduis funeribus propemodum exhausta est, Deo vetera ciuū delicta vindicante, nouamque condente ciuitatem. Xauerius ergo imminetia mala diuinitus prouidens, siue vt iram diuinæ iustitiæ aliqua molliret ex parte, siue vt incolarum animos ad impendentem cladem, perferendam præpararet; talibus calamitatibus subinde intentatis, Malacenses admonebat, vt aliquando ad consilia salubriora se verterent. Nec frustra id fuit. plures irarum cœlestium horrore ac religione perfusi, tandem exitiali animi soppore discusso resipuerunt. Inter quæ haud leuiter ciuitatem admirabile Francisci facinus mouit. Adolescens indigena (Antonio Fernando erat nomē) diabolo exagitante linguæ vsum amiserat; & simul in periculosum incidit morbum, ex quo desperata à medicis salute iacebat iā triiduum. Adhibentur ergo à cognatis supersticiosi atque impiis hominibus venefici,

Energumenum agrorum diabolo ac morbo liberat.

nefarium modicorum genus. Cæterum postquam veneficia nihil proficiebant, accersitur Xaverius. Quo in cubiculum, ubi ille iacebat, ingressus, subito æger furerere, vociferari, vultus, oculos, ora fœdum in modum distorquere: sentire Dæmonem acuere se ad pugnam, quam instare cerneret. Ibi Franciscus simul adolescentis miseratione, simul Diaboli odio commotus, ingemit: mox genibus humi positus, Deum enixè orare primum, deinde furentem iuuenem rite exorcizare cœpit. Nec priùs pugnare precibus destitit, quàm is mentis compos factus ex iactatione illa conquieuit. Postero die Xaverius, sacro B. Mariæ ad id ipsum facto, erectus & alacer redit ad pugnam. mirum dictu. repenti victo excussoque importuno exagitatore, & loquendi facultas ægro, & mentis sanitas reddita: mox etiã valetudo corporis secuta. Non alia res magis Franciscum apud Christianos Barbarosque fecit sanctimonix famã insignem. Quippe vulgò sanctus Pater appellari cœptus est, veteri cognomine, quod in India reliquerat, Malacæ renouato. Subinde etiam vaticinatio clarum eius nomen ac celebre fecit. Percontabatur pro amicitia Lusitanum institutorem Indiã petiturum, quo is nauigio vehend⁹ esset.

Vaticinatio.

esset. Illo certam designante nauim, Nolim, inquit, ista veharis. Cumq; mercator se in eam iam merces imposuisse diceret, ceterum, si quod immineret incommodum, malle rem quam semet perire: collegit se parumper Xauerius. Inde velut consulto Deo fundens oraculum, Quando, inquit, merces isti nauigio credidisti, eidem caput quoq; tuum credas licebit. Ceterum si qua tempestas aut casus ingruerit, caue mercium facias iacturam, satis fidens diuinam tibi adfuturam opem, quæ periculo eripiat te tuaq;. Nec vaticinatio fefellit. Onerata in medio cursu vi tempestatis abrepta, hæsit in syrtibus. Iamq; ceteri periculo territi, vasorum onerumq; iactura leuare nauigium parabant; cum mercator ille, Francisci præceptorum memor, id fieri vetuit, sancti viri prædictionem enuncians, & illius verbis cæleste auxiliū pollicens. Nec mora. Superfuso repente mari nauis emerfit, & periculo defuncta, portum incolumis tenuit, fauente Xauerio. Huius rei fama Malacam deinde perlata, mirum quantum ei⁹ nomini ac famæ sanctitatis adiecerit. Franciscus interim non modò vetera Christianæ pietatis ministeria non omisit, sed etiam excogitauit noua. Post Solis occasum ipsemet urbē obiens incolas tintin-

*Animos
Purgatorij*

Et letali noxa fau- cios sub no- etem com- mendat. nabulo excitatos subinde solenni carmi- ne admonebat, vt pro cruciatis purgato- rio igni animis, proque hominibus sce- lerum veterno sopitis, diuinam clementi- am implorarent. Quod institutum, non mortuis quàm viuis salubrius, Malacen- sium animos non parum accendit. Ad hos labores, quibus lapsam Malacensis ciuitatis disciplinam restituit, accedebat in cumulum haud leuis occupatio, vt Christianam institutionem, adhibito inter- prete, in eiusmodi verteret linguam, quam Macazarij intelligerent, quibus imminebat latis identidem nuntiis in-

Macaza- rum pra- paratio ad Euangeli- um exci- piendum. citatus. Iisdem enim ferme diebus alla- tum est, eius gentis animos ad Christia- næ fidei semen excipiendum mirè esse propensos. Nulla apud eos delubra Ido- lorū, nullos Sacerdotes, à quibus ad Deo- rum cultum impellerentur: Solem dum- taxat ipsum orientem ab eis coli; præter- ea nullum omnino Deum. Nihil iam Xauerio longius videbatur eo die, cum conuerso in illorum sermonem catechis- mo, exploratoque insulæ statu, ad eos in- stituendos tenderet. Verùm interea se ad tantam prouinciam diuinarum rerum contemplatione, celestibusq; maximè in- struebat opibus. Nam cum dies totos in caritatis officiis poneret; nocte somnum

frau-

fraudans, inuigilabat precibus meditatione-
 niq̄ue; vt, cælesti igni exardescente, ad
 Macazarios Dei hominumq̄; caritate fla-
 grans veniret. Iam menses Malacæ ali-
 quot absumperat, nec vllus de naui, cu-
 ius reditum expectabat, nuntius affere-
 batur. Quocirca bona cum Præfecti ve-
 nia Macazariam petere decreuit, gentem
 illam erudire festinans.

CAPVT XVIII.

*In Amboino multa edit vaticinationis
 & caritatis indicia.*

VBI primùm transmittendi, quò de-
 stinauerat, facultas data est, Malacæ
 conscendit, Duro socio & comite, quarto
 Idus Ianuarias anni M. D. XLVI. Pro-
 spero vectus cursu; non sine multis in-
 commodis portum tenuit. Amboinum
 insulam cùm captaret gubernator, præ-
 teritum ab se portum ratus, grauius an-
 gebatur, desperans posse iam aduerso
 vento destinatū teneri locum. Tum Fran-
 ciscus gubernatorē bono esse animo iu-
 bet, nondum nauim locum, quem crede-
 ret, præteruectā: postridie manè eū ipsum
 portum, quem peteret, esse capturam.
 Idq̄; ita prorsus euēnit, quamuis incom-
 I 5 moda

*Vaticina-
 tio.*